

nervos vegetativ, cardiovascular și în pragul de durere. Actualmente, medicina nu dispune de parametri obiectivi, specifici și sensibili, cu valori de departajare certe, care ar defini exact funcția sistemului vegetativ. Rezultatele obținute deci nu ne permit, cel puțin la moment, atestarea unei utilități pur medicale. O situație puțin mai favorabilă, în acest sens, este constatarea creșterii pragului de durere la formarea unor SFD. Descoperirea ar putea fi utilă, de exemplu, în obstetrică, în pregătirea psihologică a femeii înainte de naștere, sau în cazul tratamentului comportamental al pacienților cu durere cronică și în alte condiții patologice (unde au găsit aplicare așa sisteme de autoreglare, ca yoga sau tehnicile de autosugestie, autorelaxare) [1, 8, 12].

Problema abordată este atractivă în sensul descoperirii potențialului ei sanogenetic și necesită studii suplimentare. Datorită capacității sale adaptogene, practicarea SFD va permite, în mod sigur, depășirea mai ușoară nu numai a problemelor de ordin existențial cotidian, ci și a celor de sănătate.

Concluzii

1. Concomitent cu modificarea stării psihologice a persoanei, stările funcționale diferențiate generează și un răspuns fiziologic anticipativ, cu rol compensator, de origine vegetativă.
2. Autoinducerea în stările funcționale diferențiate „cu vibrație” produce modificări vegetative și hemodinamice semnificativ mai puternice din punct de vedere statistic în limitele aceluiași ritm.
3. Autoinducerea unor stări funcționale diferențiate produce o creștere marcantă, de cca 2 ori, a pragului de durere.
4. Efectul de mobilizare rapidă anticipativă, cu efect de

creștere compensatorie a rezervei funcționale a organismului, ar putea avea un beneficiu sanogenetic.

Bibliografie

1. Basmajian J. The third therapeutic revolution: behavioral medicine. Appl. Psychophysiol. Biofeedback, 1999; 24 (2): 107-116.
2. Roberts A. Biofeedback, science and training. American Psychologist, 1986; 40: 938-941.
3. Scheffer G. Neuro-cardiovascular control during anesthesia. Amsterdam, 1990; p. 423.
4. Schwartz M. Biofeedback: a practitioner's Guide. The Guilford Press, New York, 1995; p. 288-297.
5. Schultz I. Das Autogene Training. Auflage, Stuttgart, 1979; p. 16.
6. Бахтияров О. Г. Деконцентрация. Киев, 2002, с. 17-21; 28-30.
7. Бубенко В., Козлов В. Саморегуляция: виды и содержание. Проблемы психологии и эргономики, 2003, № 1;
8. Захарова В. В. и др. Реорганизация биоэлектрических ритмов у пациентов с гипертонической болезнью в сеансах с мультиметрической биообратной связью (МБОС). Бюллетень РАМН, 2005: 3 (117).
9. Калинаускас И. Н. Наедине с Миром. ЯВВА, Кривой Рог, 2005, с. 64-67, 293-297.
10. Конопкин О. А. Психическая саморегуляция произвольной активности человека (структурно-функциональный аспект). Вопросы психологии, 1995, 1: 5-12.
11. Судаков К. В. (под редакцией). Нормальная физиология: Курс физиологии функциональных систем. Медицинское Информационное Агентство, 1999, с.718.
12. Храмельшвили В. В., Лебедев В. Б. Психологические проблемы в клинике сердечно-сосудистых заболеваний: немедикаментозные методы вмешательства при ишемической болезни сердца. Обзор. М., 1986.

Victor Iapăscurtă, asistent universitar

Catedra Anestezologie și Reanimatologie nr. 1

USMF „Nicolae Testemițanu”

Str. Toma Ciorba, 1

Tel.: 37369105713

E-mail: viapascurta@yahoo.com

Recepționat 08.09.2008

PAGINI DE CULTIVARE A LIMBAJULUI MEDICAL

Lexicon de controverse în limbajul medical

E. Mincu

Catedra Limba Română și Terminologie Medicală, USMF „Nicolae Testemițanu”

A Lexicon of Medical Language

This lexicon contains the explication of some special errors (expression, spelling, punctuation) often found in medical terminology. The purpose of the article is to promote the correct use of medical language.

Key words: medical language, controversial moments.

Лексика медицинского языка

Лексика содежит некоторые специфические ошибки (выражения, правописание, пунктуация), часто встречающиеся в медицинской среде. Статья способствует правильному применению медицинских терминов.

Ключевые слова: медицинский язык, противоречивые моменты.

Cultivarea continuă a limbajului terminologic medical este indispensabil în crearea integrală a personalității medicului, deoarece cuvântul reflectă inteligența, competența, profesionalismul, rafinamentul mintal și verbal al medicului. Considerăm binevenit acest lexicon în speranța că va folosi drept reper în promovarea unui limbaj terminologic corect, adecvat domeniului medicinei și subspecialităților medicale.

Introducere

B. Даниленко [1], abordând problema terminologiei, identifică trei straturi:

1. **Nivel de lexic neterminologic** – strat verbal neutru al unui limbaj specializat. Aici se înscriu cuvinte funcțional-omogene, emoțional-neutre, care formează vocabularul fundamental al unei limbi: verbe (*a diferenția, a cunoaște* etc.), nume deverbale (*includere, descoperire* etc.), adjective și adverbe care oferă un calificativ (*activ, valoros, de valoare* etc.), substantive abstracte (*complexitate, omogenitate* etc.).

2. **Nivel de lexic științific** (utilizabil în mai multe domenii de activitate): *atom* – chimie, fizică; *hiperbolă* – filologie, matematică; *depresie / depresiune* – politică, geologie, geografie, medicină etc. Acest strat are tendința de a penetra continuu terminologia științelor în rezultatul hibridării acestora (fenomen atestat în ultimii ani: biochimie, biogeografie, biomedicină etc.).

3. **Nivel de lexic terminologic**. B. Даниленко se referă la noțiunea de *terminosistem* care include totalitatea cuvintelor specializate specifice unui sigur domeniu de activitate.

Așadar, lexicul medical, la rândul lui, include aceste straturi: lexicul neterminologic, lexicul științific, lexicul terminologic, iar prezentul lexicon va viza unele deficiențe de corectitudine la nivelurile nominalizate anterior.

Momente controversate în limbajul medical

I. Nivel de lexic neterminologic

1. Cuvântul *mediu* este un substantiv utilizabil în sintagma **mediu ambiant, mediu habitual** etc.

Corect: *Riscul de dezvoltare a laringitei cronice sporește la persoanele care activează, în special, în mediu cu noxe.*

Locuțiunea *în medie* (*în + medie*) indică o măsură intermediară între cantitățile și calitățile diferitelor elemente componente.

Greșit: **În mediu** fiecare al 3-lea pacient este supus intervenției chirurgicale.

Corect: **În medie** fiecare al 3-lea pacient este supus intervenției chirurgicale.

Paronimia excelentă *mediu / în medie* provoacă utilizarea neadecvată a locuțiunii în limbajul medical.

2. **Termeni sau termene**. Cuvântul *termen*, utilizat la singular poate avea 2 semnificații: *termen / termeni* – unitate care desemnează o noțiune proprie unui anumit domeniu; *termen / termene* – limita în care se desfășoară sau se întâmplă ceva; ambele sensuri având la bază aceeași etimologie latină *terminus, i(m)* „hotar”, de la numele Zeului Hotarelor *Terminus*.

Greșit: *Administrarea tratamentului...reduce termenii de spitalizare a pacienților.*

Corect: *Administrare tratamentului...reduce termenele de spitalizare a pacienților.*

II. Nivel de lexic științific

1. Corect: **progres sau progresie / regres sau regresivitate**
Greșit: **progresare / regresare, regresie** (cuvinte neatestate); este un moment care creează ambiguități nu doar în ipostaza de antonimie.

Greșit: *Este necesar a suprima progresarea maladiei prin respectarea schemei de tratament, pentru a atinge regresia/ regresarea acesteia.*

Corect: *Este necesar a suprima progresia /progresul maladiei prin respectarea schemei de tratament, pentru a atinge regresul/ regresivitatea acesteia.*

2. Greșit: *Sporirea longevității vieții oamenilor este unul dintre obiectivele gerontologiei.*

Așa tip de eroare se numește pleonasm – o greșeală de exprimare care constă în folosirea alăturată a unor cuvinte, care repetă inutil aceeași idee. Cuvântul *longevitate* este un termen compus, format din latinismele: *vita, ae f* „viață” + *longus, a, um* „lung, ă”, astfel noțiunea de viață deja este inclusă în termenul respectiv.

Corect: *Sporirea longevității oamenilor este unul dintre obiectivele gerontologiei.*

III. Nivel de lexic terminologic

1. **Operator sau operatoriu (preoperatoriu, postoperatoriu); ambulator sau ambulatoriu**. Cuvântul *operator* denumește un simbol care semnifică o operație care se execută asupra unuia sau mai multor operanzi; de ex., operatorii matematici (+, –), operatorii logici etc.; cuvântul *operatoriu (preoperatoriu, postoperatoriu)* se utilizează cu referințe la operațiile chirurgicale. Astfel, primul termen *operator* este utilizabil în domenii diferite de cel al medicinei.

Greșit: **Postoperator**, pacientul se află sub supravegherea medicului.

Corect: **Postoperatoriu**, pacientul se află sub supravegherea medicului.

Lexemul *ambulatoriu* este prezent în dicționar deținând sensurile: 1. instituție medicală care acordă asistența bolnavilor fără a-i spitaliza; 2. clădire în care se află această instituție; varianta *ambulator* fiind incorectă.

Greșit: *Pacientului i s-a prescris un tratament ambulator.*

Corect: *Pacientului i s-a prescris un tratament ambulatoriu.*

2. Insistăm să ne referim la un moment devenit tradițional omniprezent în lista de exprimări incorecte atestate în limbajul medical.

Greșit: Astfel, s-a stabilit că, la bolnavii cu BPCO...care **au primit tratament** de durată..., s-a ameliorat simptomatologia clinică.

Sintagmele achiziționate din limba rusă *принимать лечение, принимать лекарство*, prin traducere literală, formează calcuri neadecvate, nerecomandabile a fi utilizate în limbajul medical: a primi tratamentul, a primi medicamentul.

Astfel, **medicamentele se iau** sau **se administrează** de către pacienți, iar **tratamentele se fac** sau **se administrează** pacienților.

Corect: Astfel, s-a stabilit că, la bolnavii...care **au făcut (au administrat) un tratament** de durată..., s-a ameliorat simptomatologia clinică.

(Va continua)

Bibliografie

1. Даниленко, В. Лексика языка науки. Терминология. Авторефер. дисс. на соиск. учен. степени д-ра филолог. наук. – Москва: АН СССР, Ин-т рус. языка, 1977. – 41 с.
2. Marcu, F. Marele Dicționar de Neologisme.–București: Editura Saeculum I. O., 2000. – 960 p. 3. Дворецкий, И. Латинско-русский словарь. – Москва: Издательство Русский язык, 1976. – 1096 с.

Eugenia Mincu, dr., conferențiar
Șef catedră Limba Română și Terminologie Medicală
USMF „Nicolae Testemițanu”
Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 194
Tel.: 205204

Recepționat 25.12.2008